

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei veloiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

-

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

-

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

-

Tunnistatteko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

-

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

-

Tunnistatteko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

-

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

-

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

Avoimen datan direktiivin tarkoituksena on edistää kaiken julkisen sektorin hallussa olevan tiedon uudelleenkäyttöä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin jäsenvaltioissa ja edistää eurooppalaisten sisämarkkinoiden syntyä tiedon välittämisessä. Direktiivi on osa eurooppalaisen datatalouden kehittämisen toimenpiteitä. Direktiivi asettaa vähimmäistason, joka jäsenvaltioiden on saavutettava.

Jäsenvaltioita kehoitetaan ylittämään direktiivissä asetetut vähimmäisvaatimukset ja soveltamaan direktiivin vaatimuksia julkisten yritysten hallussa oleviin asiakirjoihin, jotka liittyvät toiminta-aloihin, joiden on todettu olevan suoraan kilpailulle alttiita Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU artiklan 34 mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat myös päättää soveltaa tämän direktiivin vaatimuksia yksityisiin, erityisesti yleistä etua koskevia palveluja tarjoaviin, yrityksiin (19).

Avoimen datan harmonisointi unionin tasolla parantaa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia laajentaa liiketoimintaansa muihin jäsenvaltioihin. Kuten direktiivin johdantokappaleessa todetaan yksi sisämarkkinoiden toteuttamisen tärkeimmistä tavoitteista on luoda edellytykset, joilla edistetään palvelujen ja tuotteiden kehittämistä unionin laajuisesti ja jäsenvaltiossa (13).

Direktiivin johdanto-osa perustelee säännöksiä useassa kohdassa sillä, että tällaisesta avoimesta datasta on hyötyä unionin sisämarkkinoille ja jäsenvaltioille sekä kansalaisille sekä yhteisöille ja yrityksille. Direktiivillä halutaan lisäarvoa unionille.

Tähän nähden on hämmentävää, että direktiivin eri artikloissa ei tällaista sisämarkkinoiden etunäkökohtaa verrattuna ulkomarkkinoihin ole säädetty. Avoimen datan direktiivin säännöstö on kirjoitettu rajoittamatta datan käyttöoikeutta pelkästään jäsenvaltioille ja niiden asukkaille ja yhtiöille. Työryhmä on mietinnössään noudattanut tätä linjaa.

Mietinnössä on selvitetty, edellyttääkö direktiivi kansallisen lainsäädännön tarkistamista ja päädytty siinä esitettyihin muutosehdotuksiin. Muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Koska julkisuutta, tietosuojaa, tietoja ja tietopyyntöjä sekä luovuttamista koskeva lainsäädäntö on jo nyt hyvin monimutkaista ja vaikeaa soveltaa, tulisi lakien muutosehdotuksissa erityisesti hallituksen esityksessä huolehtia siitä, että niillä pystyttäisiin mahdollisimman hyvin selkeyttämään tulkinnanvaraisuuksia ja perustelemaan muutos ja sen vaikutukset olemassa olevaan, samaa ympäristöä koskevaan lainsäädäntöön.

Nuotto Antero
Pirkanmaan kärjäoikeus